

Actieplan MVOI 2025

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven & Inkopen

Managementsamenvatting

Het Actieplan MVOI 2025 van gemeente Apeldoorn geeft concrete invulling aan het 'Manifest MVOI 2022-2025'. Met een jaarlijks inkoopvolume van circa 290 miljoen euro zet Apeldoorn haar inkoopkracht strategisch in voor duurzame en innovatieve oplossingen, passend bij de ambitie om een gezonde, inclusieve en duurzame stad te zijn.

Apeldoorn hanteert een integrale en decentrale aanpak waarbij MVOI wordt verankerd in de gehele organisatie. Hiervoor dient het 'stappenplan MVOI' als leidraad. De gemeente werkt met alle zes MVOI-thema's: Ketenverantwoordelijkheid, Diversiteit & Inclusie, Social Return, Milieu, Klimaat en Circulair. Als zevende thema heeft de gemeente Apeldoorn Lokaal opdrachtgeven toegevoegd.

Het Manifest MVOI onderscheidt drie ambitieniveaus:

1. Basis: We sluiten in aanbestedingen niet-duurzame producten, diensten en werken uit.
2. Significant: We moedigen duurzame producten, diensten en werken aan om significante duurzaamheidswinst te maken.
3. Ambitueus: We stimuleren nieuwe oplossingen en innovaties om zo laag mogelijke negatieve belasting te veroorzaken, of juist een positieve bijdrage te leveren.

Voor alle aanbestedingen geldt minimaal ambitieniveau Basis, met als doel geleidelijk te groeien, via Significant naar Ambitueus. Voor Facilitaire zaken is Significant de standaard. Per productgroep bepalen we jaarlijks ons huidige niveau via de MVOI-zelfevaluatietool en stellen we realistische doelen om op te schalen. De keuze voor een hoger niveau wordt gemaakt op basis van een jaarlijkse evaluatie met opdrachtgevers, beschikbare budgetten en marktmogelijkheden. Voor 2025 is gekozen het huidige niveau te handhaven.

Het Actieplan MVOI 2025 omvat zeven productgroepen, waarbij enkele aanpassingen zijn doorgevoerd ten opzichte van vorig jaar. Voor 2025 zijn 24 specifieke aanbestedingen/projecten aangewezen als 'kansrijk', omdat daar door opdrachtgevers meer sociale en ecologische duurzaamheidsimpact verwacht wordt dan op basisniveau. De zeven productgroepen en hun kansrijke aanbestedingen/projecten worden in hoofdstuk 4 nader toegelicht. Samenvattend zijn dit:

- *Vastgoed*: Hoog ambitieniveau conform Visiedocument Verduurzaming 2.0, met focus op maatschappelijke en ecologische meerwaarde boven financieel rendement.
- *Facilitaire zaken* (inclusief bedrijfskleding): Ambitieniveau Significant, met toegevoegd thema Lokaal opdrachtgeven.
- *ICT*: Meer impact op alle zes MVOI-thema's, aangepast aan projectenportfolio.
- *Grond-, weg- en waterbouw*: Standaard boven basisniveau, met behoefte aan overkoepelend duurzaamheidsbeleid.
- *Vervoer*: Nieuwe thema's Social Return en Lokaal opdrachtgeven toegevoegd.
- *Energievoorziening*: Focus op besparen, duurzaam opwekken en pilot zelfleveringsmodel.
- *Inhuur en adviesdiensten*: Standaard gunningseisen voor diversiteit en inclusie.

MVOI wordt geborgd via de PDCA-cyclus en ziet toe op onderwerpen als kennisopbouw, communicatie, procesmonitoring en continue verbetering. De evaluatie en rapportage over 2024 is opgenomen in een separaat document (Rapportage & Evaluatie MVOI 2024) dat de resultaten van de 35 kansrijke projecten uit het vorige actieplan (Actieplan MVOI 2024) toelicht. Het gaat daarbij nadrukkelijk niet om effectmonitoring; dit vraagt intensief contractmanagement zodat de daadwerkelijke maatschappelijke impact meetbaar wordt.

Het Actieplan MVOI 2025 toont Apeldoorns commitment aan duurzaam opdrachtgeven als instrument voor maatschappelijke meerwaarde. Door systematische verankering van de MVOI-principes in alle aanbestedingsprocessen en continue verbetering van ambities, draagt de gemeente met haar inkopen bij aan Brede Welvaart en geeft zij het goede voorbeeld aan andere organisaties.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	2
1. Inleiding	4
Aanpak	5
Leeswijzer	5
2. Stappenplan MVOI.....	6
2.1. Nulmeting: Waar staan we en wat doen we al? (stap 1)	6
2.2. Thema's kiezen: Welke focus aanbrengen? (stap 2)	6
2.3. Ambities en doelen: Waar gaan we heen, binnen welke kaders? (stap 3).....	7
3. Opstellen actieplan.....	8
Herzieningen voor 2025.....	8
4. Kansrijke aanbestedingen 2025 (stap 4)	9
4.1. Vastgoed	9
4.2. Facilitaire zaken inclusief bedrijfskleding	9
4.3. ICT	10
4.4. Grond-, weg- en waterbouw (inclusief riolering en groen)	10
4.5. Vervoer.....	11
4.6. Energievoorziening	11
4.7. Inhuur en adviesdiensten.....	12
5. Borging, planning en evaluatie	14
Borging (stap 5)	14
Jaarplanning (stap 6)	14
Evaluatie (stap 7)	14
Uitgangspunten volgend actieplan.....	15

1. Inleiding

Voor u ligt het Actieplan MVOI 2025 van de gemeente Apeldoorn. Het doel van dit jaarlijks actieplan is invulling te geven aan het 'Manifest MVOI 2022-2025', dat wethouder Wenzkowski in juni 2023 namens onze gemeente ondertekende, en dit te vertalen naar concrete acties op gebied van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen.

Het eerste actieplan dateert van 2024. Toen startte de gemeente Apeldoorn met (minimaal) het ambitie-niveau 'Basis' voor alle productgroepen en thema's om zodoende ervaring op te doen. Ons gemeentelijk doel is om in de loop der jaren steeds hoger op de verduurzamingsladder te komen: van Basis naar Significant en uiteindelijk naar Ambitueus. In dit nieuwe Actieplan MVOI blikken we kort terug op de ambities uit het vorige actieplan en volgen we het stappenplan en de adviezen zoals aangereikt door PIANOo, het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken.

Apeldoorn koopt bepaalde productgroepen al jaren duurzaam in en gaat soms ook verder dan wat het landelijk beleid voorschrijft. Zo wordt de basis van ons coalitieakkoord gevormd door Brede Welvaart en zijn we Global Goals gemeente en Fair Trade gemeente. Apeldoorn streeft naar groei en wil tegelijk een gezonde, inclusieve en duurzame stad zijn. Om dit te bereiken, gebruikt de gemeente haar inkoopkracht van ca. € 290 miljoen per jaar om duurzame en innovatieve oplossingen te stimuleren. Met een actieplan voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen zet Apeldoorn in op steeds duurzamer inkopen, waarbij sociale en ecologische doelen worden nagestreefd. De gemeente geeft zo het goede voorbeeld door onder meer het landelijke basisniveau van duurzaamheidseisen te hanteren en lokale ondernemers te betrekken. Het actieplan richt zich op voortdurende verbetering en integratie van duurzaamheid in het inkoopproces. Apeldoorn draagt met deze aanpak bij aan Brede Welvaart en aan de Sustainable Development Goals (Gemeente Apeldoorn - Actieplan MVOI 2024, 2023).

Onderstaande afbeelding uit het [Manifest MVOI](#) geeft een korte toelichting op de verschillende thema's binnen MVOI en de samenhang daarvan met de Sustainable Development Goals (SDG's).

Relatie maatschappelijke doelen en SDG's

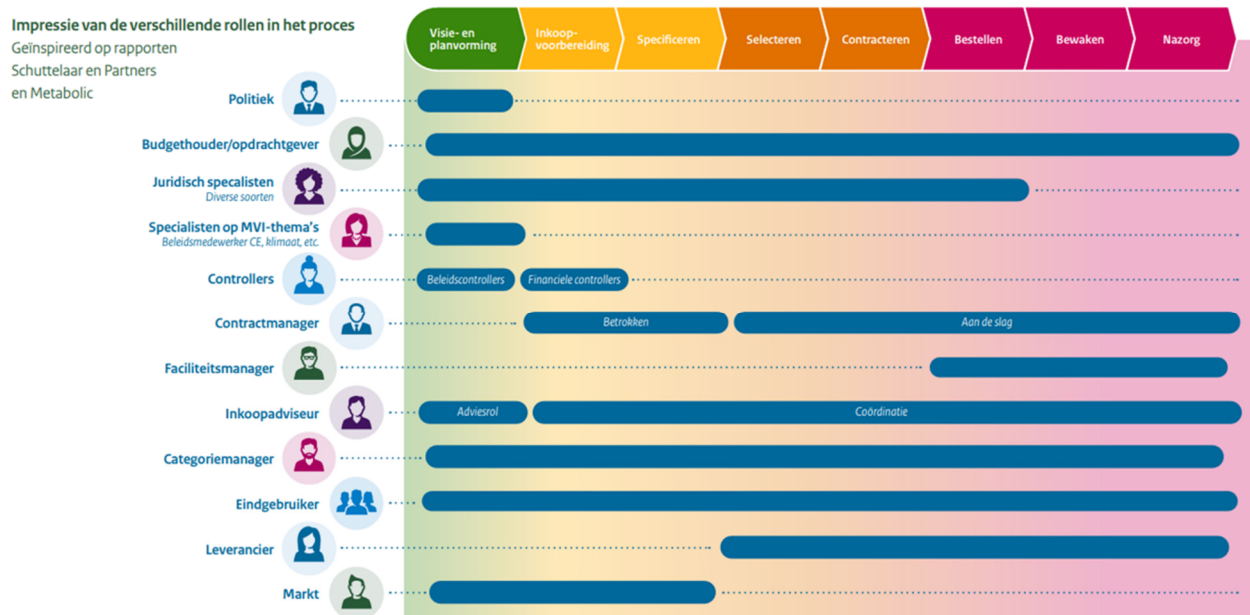

Figuur 1: Relatie maatschappelijke doelen en SDG's (Manifest MVOI, april 2022)

Aanpak

Betrokkenheid is nodig op alle ambtelijke niveaus in de organisatie. Om dit te bereiken, verankeren we MVOI in onze organisatie. Er is gekozen voor een integrale en decentrale aanpak (dus dichtbij waar de inkoopbehoefte ontstaat). Dit betekent een coördinator voor MVOI, samenwerking met de thematisch beleidsadviseurs en ondersteuning vanuit Inkoop voor alle opdrachtgevers. Het actieplan wordt jaarlijks door de coördinator MVOI samen met inkoopadviseurs, opdrachtgevers, materiedeskundigen en contractmanagers geëvalueerd en geüpdatet. De inhoud is daarnaast afgestemd met de thematisch beleidsmedewerkers en de afdelingshoofden en/of het managementteam per productgroep.

Onderstaande afbeelding geeft een beeld van de diverse rollen in het MVOI-proces.

Figuur 2: Impressie van de verschillende rollen in het proces (Manifest MVOI, april 2022)

Leeswijzer

In de volgende twee hoofdstukken kijken we aan de hand van het MVOI-stappenplan (PIANOo) kort terug op de vorig jaar gekozen thema's en ambities en wordt de werkwijze om tot een jaarlijks actieplan te komen toegelicht. Vervolgens maken we het Actieplan MVOI 2025 concreet door in het vierde hoofdstuk in te gaan op de 'kansrijke' aanbestedingen voor 2025. Tot slot volgt in het laatste hoofdstuk een toelichting op het borgen van MVOI in de organisatie, op de jaarplanning en op de wijze van evaluatie. De Rapportage & Evaluatie MVOI 2024 is opgenomen in een separaat document.

2. Stappenplan MVOI

Het Actieplan MVOI kent zeven stappen. De eerste drie stappen zijn eenmalig, en bij de start in 2023 (Actieplan MVOI 2024) uitgevoerd. Deze drie stappen zijn bedoeld om richting te geven en een stip op de horizon te zetten; ze kunnen eventueel later worden herzien en aangescherpt. De stappen 4 t/m 7 worden jaarlijks opnieuw uitgevoerd. Deze vier stappen zijn meer gericht op de korte termijn en resulteren in een duidelijke planning met concrete acties voor het komende jaar.

Figuur 3: Stappenplan MVOI (PIANOo, 2023)

De eerste drie stappen, uitgevoerd bij de start in 2023, worden kort toegelicht:

2.1. Nulmeting: Waar staan we en wat doen we al? (stap 1)

Voor de nulmeting verwijzen we naar ons eerste Actieplan MVOI 2024 waarin acht productgroepen zijn gedefinieerd. In dat actieplan zijn bij elke productgroep de algemene uitgangspunten benoemd en zijn er concrete voorbeelden gegeven van reeds gerealiseerde duurzame initiatieven.

2.2. Thema's kiezen: Welke focus aanbrengen? (stap 2)

Apeldoorn heeft er bij de start in 2023 (actieplan MVOI 2024) voor gekozen om met alle zes MVOI-thema's aan de slag te gaan en daar als zevende thema 'lokaal opdrachtgeven' (indien mogelijk) aan toe te voegen (figuur 4). Onze MVOI-thema's zijn:

1. Milieu, inclusief biodiversiteit
2. Klimaat
3. Circulair, inclusief bio-based
4. Ketenverantwoordelijkheid (ISV)
5. Diversiteit & Inclusie
6. Social Return (SROI)
7. Lokaal opdrachtgeven

In figuur 5 zijn de acht productgroepen weergegeven waarmee de gemeente Apeldoorn vervolgens in 2024 aan de slag is gegaan. Elke productgroep vermeldt het gekozen ambitieniveau en de thema's waarop door de opdrachtgevers naar meer duurzame impact werd gestreefd bij de als 'kansrijk' benoemde aanbestedingen. Jaarlijks worden per productgroep het ambitieniveau en de thema's geëvalueerd en waar mogelijk (naar boven) bijgesteld.

Figuur 4: De zes MVOI-thema's (Manifest MVOI, april 2022) met als zevende thema 'lokaal opdrachtgeven'

2024 Productgroepen en MVOI-thema's		Ambitieniveau	1 Milieu & Biodiversiteit	2 Klimaat	3 Circulair	ISV / 4 Ketenvaantwoordelijkheid	5 Diversiteit & Inclusie	6 Social Return	7 Lokaal inkopen
1 Vastgoed	Basis								
2 Facilitaire zaken	Significant								
3 ICT	Basis								
4 GWW, incl. riolering + groen)	Basis								
5 Vervoer	Basis								
6 Energievoorziening	Basis								
7 Bedrijfskleding	Basis								
8 Inhuur & Adviesdiensten	Basis								

Figuur 5: Gekozen productgroepen en MVOI-thema's 2024 (gemeente Apeldoorn, 2024)

2.3. Ambities en doelen: Waar gaan we heen, binnen welke kaders? (stap 3)

Het Manifest MVOI onderscheidt drie ambitieniveaus:

1. *Basis*: We sluiten in aanbestedingen niet-duurzame producten, diensten en werken uit.
2. *Significant*: We moedigen duurzame producten, diensten en werken aan om significante duurzaamheidswinst te maken.
3. *Ambitieuw*: We stimuleren nieuwe oplossingen en innovaties om zo laag mogelijke negatieve belasting te veroorzaken, of juist een positieve bijdrage te leveren.

In het eerste actieplan MVOI (2024) werd afgesproken dat voor alle aanbestedingen minimaal ambitieniveau 'Basis' geldt. Uitzondering is de productgroep Facilitaire zaken waarvoor 'Significant' als ambitieniveau werd gekozen. MVOI is niet vrijblijvend: we hanteren het 'pas toe of leg uit' principe.

De criteria die per ambitieniveau kunnen worden gehanteerd zijn terug te vinden in de [mvi-criteriatool](#) van de Rijksoverheid. Deze tool wordt bij elke aanbesteding geraadpleegd door inkoopadviseur en opdrachtgever. De mvi-criteriatool is een dynamische tool die regelmatig wordt geüpdatet om aan te blijven sluiten op nieuwe wetgeving, beleid en marktontwikkelingen. Kanttekening daarbij is dat deze tool nog niet in alle producten en diensten voorziet, zoals de MVOI-criteria voor gemeentelijk vastgoed. Onder meer marktconsultatie, extern advies, eigen inzicht en motivatie, gemeentelijke doelstellingen, beleidsstukken en visie-documenten helpen ons dan om de juiste keuzes te maken.

3. Opstellen actieplan

De aanbestedingskalender van de gemeente Apeldoorn geldt als uitgangspunt voor opdrachtgevers en inkoopadviseurs om de kansrijke aanbestedingen voor het volgende jaar te kunnen bepalen. Het tijdig aanmelden van nieuwe aanbestedingen bij team Inkoop is daarom essentieel voor het opstellen van het actieplan en voor een effectieve uitvoering van MVOI. Omdat de aanbestedingskalender een dynamisch document is, nemen we steeds de kalender van Q4 als uitgangspunt voor het volgende actieplan.

In oriënterende gesprekken tussen de coördinator MVOI en de betreffende inkoopadviseurs wordt de basis gelegd door voor elke productgroep de (op dat moment) mogelijk kansrijke aanbestedingen te duiden. De coördinator MVOI haalt vervolgens in een aantal multidisciplinaire productgroepoverleggen de definitief kansrijke aanbestedingen op en verwerkt die in het actieplan voor het komende jaar. Bij die overleggen worden de belangrijkste stakeholders voor die productgroep uitgenodigd, waaronder in ieder geval opdrachtgevers, inkoopadviseurs, contractmanagers, materiedeskundigen en thematisch beleidsadviseurs. Minder direct (inhoudelijk) betrokken stakeholders worden optioneel uitgenodigd.

Naast kansrijke aanbestedingen, staan onder meer de behaalde successen, de gekozen MVOI-thema's, en het ambitieniveau op de agenda. Indien wenselijk en haalbaar worden de eerste drie stappen aangescherpt (zie stappenplan hoofdstuk 2). Een check op het concept actieplan wordt gedaan door minimaal twee stakeholders per productgroep, waaronder in ieder geval een opdrachtgever. Na akkoord wordt in Q1 het definitieve Actieplan MVOI opgesteld en ter vaststelling aan het college voorgelegd.

Herzieningen voor 2025

In het Actieplan MVOI 2025, zijn ten opzichte van 2024, enkele aanpassingen doorgevoerd. Zo is de productgroep 'Bedrijfskleding' opgegaan in de productgroep 'Facilitaire zaken' omdat de aanbesteding van dit raamcontract in principe maar eens in de vier jaar plaatsvindt. Verder wordt in 2025 aan deze productgroep het thema 'Lokaal opdrachtgeven' toegevoegd. In de productgroep 'Vervoer' zijn als nieuwe thema's voor 2025 'Social Return' en 'Lokaal opdrachtgeven' opgenomen, wat inhoudt dat er in 2025 voor deze thema's wordt gestreefd naar meer impact dan onze basisambitie.

De afbeelding hiernaast toont de zeven productgroepen, met daarbij het ambitieniveau en de thema's van de kansrijke aanbestedingen voor 2025.

In tegenstelling tot het vorige actieplan zijn in dit nieuwe actieplan de inkoopvolumes per productgroep (in euro's) achterwege gelaten. Hiervoor is gekozen omdat deze waarden jaarlijks beduidend kunnen verschillen en de totale productgroepwaarde de mogelijke maatschappelijke impact niet direct beïnvloedt.

Het totaal van het beïnvloedbare inkoopvolume ligt in 2025 rond de € 290 miljoen.

2025 Productgroepen en MVOI-thema's		Ambitieniveau	1 Milieu & Biodiversiteit	2 Klimaat	3 Circulair	4 ISV / Ketenverantwoordelijkheid	5 Diversiteit & Inclusie	6 Social Return	7 Lokaal inkopen
1 Vastgoed	Basis								
2 Facilitaire zaken + bedrijfskleding	Significant								
3 ICT	Basis								
4 GWW, incl. riolering + groen)	Basis								
5 Vervoer	Basis								
6 Energievoorziening	Basis								
7 Inhuur & Adviesdiensten	Basis								

Figuur 6: Gekozen productgroepen en MVOI-thema's 2025 (gemeente Apeldoorn, 2024)

4. Kansrijke aanbestedingen 2025 (stap 4)

Dit hoofdstuk bespreekt stap 4 van het stappenplan, de aanbestedingskalender: Welke aanbestedingen komen eraan?

Hierna wordt op elke productgroep een toelichting gegeven en zijn daarbij de aanbestedingen vermeld die door opdrachtgevers voor 2025 als kansrijk zijn aangedragen. Onder 'kansrijk' verstaan we aanbestedingen waarmee we verwachten meer maatschappelijke impact te kunnen maken dan op het basis-ambitieniveau dat standaard voor al onze aanbestedingen geldt. Het bepalen van de mogelijke extra impact gebeurt steeds in nauwe afstemming tussen de opdrachtgevers, inkoopadviseurs, contractmanagers, thematisch beleidsadviseurs en de coördinator MVOI.

4.1. Vastgoed

Het ambitieniveau in de productgroep Vastgoed is hoog, en vastgelegd in het 'Visiedocument Verduurzaming Gemeentelijk vastgoed Apeldoorn 2.0 (Verduurzaming 2.0)'. Omdat de mvi-criteriatool van de overheid - die wij gebruiken om de MVOI-duurzaamheidscriteria in aanbestedingen te bepalen - nog steeds vooral gericht is op Rijksvastgoed en veel minder op het gemeentelijk vastgoed, is het niet eenvoudig de productgroep Vastgoed te classificeren binnen de drie MVOI-ambitieniveaus. Het visiedocument Verduurzaming 2.0 zet op veel aspecten beduidend hoger in dan ambitieniveau Basis en is daarmee een goede leidraad voor de kansrijke aanbestedingen.

Zoals ook in het vorige actieplan benoemd, is in een eerdere verduurzamingsslag al veel energie bespaard en duurzaam opgewekt. Vastgoed gaat met Verduurzaming 2.0 een stap verder, waarbij maatschappelijke en ecologische meerwaarde belangrijker is dan enkel financieel rendement. Voor de algemene uitgangspunten voor MVOI in de productgroep Vastgoed wordt terugverwezen naar het Actieplan MVOI 2024. Voor 2025 zijn de volgende aanbestedingen als kansrijk benoemd:

1. Solarcarports Malkander: veel opwek van zonne-energie realiseren
2. Sporthal Matenpark: gasloos en duurzame renovatie
3. Verduurzaming installaties Malkander (o.a. gasloos)
4. Dok Zuid: verduurzaming
5. Brandweerkazerne/Veiligheidscentrum Matenpoort

4.2. Facilitaire zaken inclusief bedrijfskleding

Voor team Facilitair is duurzaam inkopen al jaren de standaard. Dat is de reden dat er voor 2024 werd gekozen om 'Significant' als minimaal ambitieniveau te stellen. Echter, nu uitgaven onder druk staan en vaker moet worden ingezet op normalisering in aanbestedingen, ondervindt het team veel uitdaging om het hogere MVOI-ambitieniveau te kunnen handhaven.

Veel aanbestedingen in deze productgroep lenen zich uitstekend voor de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt waardoor aanzienlijke maatschappelijke meerwaarde wordt bereikt. Denk daarbij aan inzet van personeel voor catering, koffievoorziening, schoonmaak, post- en reproducties. Ook circulariteit, milieu en klimaat zijn belangrijke thema's in aanbestedingen en in 2025 zal intensiever worden ingezet op lokaal opdrachtgeven.

In deze productgroep is per 2025 de productgroep Bedrijfskleding opgenomen omdat de aanbesteding van dit raamcontract maar eens in de vier jaar plaatsvindt. Bedrijfs- en werkkleding wordt gemeentebreed ingekocht, waarbij het gaat om onder meer de kleding voor de buitendienst van Beheer en Onderhoud, kleding voor BOA's en kleding voor de receptie, bodes, huismeesters en het koffieteam. Het is belangrijk dat bij elke nieuwe aanbesteding van kleding gemeentebreed de behoefte wordt geïnventariseerd om deze productgroep zo efficiënt en duurzaam mogelijk in te kunnen kopen.

Net als voor de andere productgroepen, zijn voor zowel Facilitaire zaken als Bedrijfskleding in het vorige actieplan (2024) reeds de algemene uitgangspunten vastgelegd (stap 1, nulmeting). Voor Facilitaire zaken worden voor 2025 de volgende aanbestedingen als kansrijke gezien:

1. Interieurbepanting (o.a. milieu en SROI)
2. Bloemen (of een alternatief)
3. Inrichting huisvesting (huisvestingsplan)

4.3. ICT

De productgroep ICT omvat globaal software en hardware, inclusief telefonie. Voor kansrijke ICT-aanbestedingen wordt ingezet op alle zes thema's uit het Manifest MVOI. Voor deze productgroep is lokaal opdrachtgeven minder geschikt vanwege het beperkt aantal lokale ICT-leveranciers. De afdeling Informatie plant haar werkzaamheden middels een projectenportfolio die per kwartaal nader wordt beschouwd en aangescherpt. De MVOI-coördinator zal, om hierbij aan te sluiten, contact zoeken met de betreffende inkoopadviseur en/of de informatiemanagers van de afdeling Informatie. De prioritering in de projectenportfolio kan het 'aanbestedingslandschap' gedurende het jaar veranderen, waardoor kansrijke aanbestedingen nog niet voor de gehele periode zijn te bepalen.

De algemene uitgangspunten voor duurzame ICT-inkoop, zoals benoemd in het Actieplan MVOI 2024, worden steeds gehanteerd. Voor de productgroep ICT zijn op dit moment deze aanbestedingen in 2025 als mogelijk kansrijk te benoemen:

1. Werkplekapparatuur
2. Scanoplossing parkeerhandhaving (parkeerbeheer as a service)
3. Financieel systeem
4. Vervanging multifunctionals

4.4. Grond-, weg- en waterbouw (inclusief riolering en groen)

De productgroep GWW omvat alle infrastructurele werkzaamheden, inclusief riolering en groenvoorziening. Het is een brede groep met nauwe samenwerking tussen de afdelingen Ruimtelijk Ontwerp & Realisatie, Beheer & Onderhoud en Omgevingsbeleid. Projecten en aanbestedingen die binnen deze productgroep vallen zijn onder meer het beheer, onderhoud en de ontwikkeling van de openbare ruimte zoals wegebouw, waterbouw (incl. bruggen, tunnels, bodemsanering), riolering, groenvoorziening, conserveringswerken, gladheidsbestrijding, openbare verlichting (exclusief energie), verkeersregelinstallaties, straatmeubilair en speeltoestellen.

Deze productgroep kent veel gelijksoortige projecten (zoals asfalteren) waarvoor het budget reeds ruim voor de aanbesteding vaststaat. Het is dan, vooral waar het gaat om financiële en technische consequenties, een uitdaging om extra MVOI-criteria mee te kunnen nemen. Daartegenover staat dat er qua duurzaamheid al vaak standaard boven het basis-ambitieniveau gewerkt wordt. Bij alle reconstructiewerkzaamheden wordt per project gekeken naar circulariteit, klimaatadaptatie en lokaal opdrachtgeven en ook wordt in diverse projecten bestratingmateriaal hergebruikt. Concrete voorbeelden en algemene uitgangspunten zijn reeds opgenomen in het vorige actieplan.

Bij veel GWW-werkzaamheden wordt de uitvoering gedaan door aannemers die zijn opgenomen in een zogenaamde groslijst. De keuze voor een bepaalde aannemer wordt besproken en goedgekeurd in een aanbestedingsoverleg. Kwaliteit, kennis en lokaliteit van de aannemer staan hierin centraal en worden zodoende bewaakt. Met name klimaat, milieu en circulariteit worden in de productgroep GWW aangegrepen om tot duurzame oplossingen te komen, en waar mogelijk worden SROI (verplicht bij Europese aanbesteding) en lokaal opdrachtgeven toegepast.

Uit de gesprekken met de verschillende stakeholders binnen GWW werd duidelijk dat het niet eenvoudig is om specifieke aanbestedingen te duiden als kansrijk voor 2025. Het al dan niet (kunnen) meenemen van MVOI-criteria in aanbestedingen hangt vaak af van de intrinsieke motivatie van de uitvoerenden omdat de financiële en technische consequenties van andere (duurzamere) keuzes risico's met zich mee kunnen brengen die niet gedekt zijn door beleid of andere richtlijnen. De keuze valt dan al gauw

op de 'bewezen' materialen waarmee men al ervaring heeft opgedaan, met een bewezen levensduur en die passend zijn binnen vigerende onderhoudsniveaus. De behoefte van de stakeholders is daarom om voor deze productgroep de duurzaamheidsafspraken overkoepelend, op een meer algemeen niveau en voor een langere termijn vast te leggen, bij voorkeur ondersteund door een gemeentebreed gedragen duurzaamheidsbeleid. Dit zal aanzienlijk bijdragen aan de ontwikkeling van een langetermijnvisie op duurzaamheid en de weg vrij maken voor bredere toepassing voor innovaties in de GWW. Van grote projecten wordt immers soms jaren van te voren de scope en het budget bepaald waardoor later, tijdens de uitvoering, duurzame initiatieven niet meer optimaal kunnen worden meegenomen. Belangrijke GWW-activiteiten die voor 2025 genoemd worden:

1. Mobiliteitsprojecten stadsring en centrumring: energie-efficiëntie, materiaalgebruik (breder toepassen van MKI) en minimaliseren ecologische impact
2. Emissieloos bouwen, ondertekenen van SEB convenant (schoon en emissieloos bouwen)
3. Circulair materialendepot voor de opslag van materialen uit de openbare ruimte, om zodoende circulair werken verder te optimaliseren

Onlangs heeft het MT van B&O een voorzet gegeven aan de budgethouder/contractverantwoordelijke, op basis van een selectie uit de aanbestedingskalender 2025, waar zij kansen ziet om een hoger ambitieniveau te bereiken. Dit wordt in de komende periode nader uitgewerkt en krijgt eind 2025 mogelijk vorm. Bij diensten is de denkrichting om middels wensen een hoger ambitieniveau te forceren. Bij leveringen zou een aanvullende eis direct tot het behalen van een hoger ambitieniveau kunnen leiden. Dit zit hem met name in het inzetten van tractoren met stage 5 motoren, gebruik van duurzame brandstof (HVO100) of emissievrije graafmachines.

4.5. Vervoer

De productgroep Vervoer omvat onder meer duurzaam vervoer zoals elektrische auto's, scooters en fietsen. Maar ook laadpalen, vervoersmiddelen voor Beheer en Onderhoud (inclusief groot materieel), leerlingenvervoer, dagbestedings- en collectief vervoer. Onze gemeente streeft naar emissievrij vervoer als voorbeeldfunctie voor een gezonde stad. Bij aanbestedingen wordt gestuurd op slimme en schone mobiliteit, met voorkeur voor CO₂-arme, fossielvrije en lokaal opgewekte oplossingen, zoals fietsen en gebruik van openbaar vervoer.

De algemene uitgangspunten voor de productgroep Vervoer zijn zoals vastgelegd in het Actieplan MVOI 2024. Voor de deze productgroep zijn in 2025 de volgende aanbestedingen als kansrijk aangemerkt:

1. Elektrische bedrijfswagens
2. Elektrokarren (opvolger Piaggio Porter)
3. Elektrische maaier
4. Elektrische hoogwerker
5. WMO bruikleenauto's (aangepaste leaseauto's)

4.6. Energievoorziening

De productgroep energievoorziening betreft de verwarming en elektra voor onze eigen panden (stadhuis, werkgebouw Zuid, gemeentewerf Noord en de gebouwen in beheer bij Vastgoed). Daarnaast gaat het ook over de energie die nodig is voor straatverlichting, verkeerslichten, sluizen en rioolpompen (B&O). Net als bij het programma Energietransitie ligt de focus op besparen: Wat je niet nodig hebt, hoef je niet in te kopen. Een uitdaging hierbij is dat er vaak meer elektriciteit nodig is omdat we minder gas willen gebruiken. De volgende stap is om energie zelf duurzaam op te wekken en deze bij voorkeur direct te gebruiken op het moment van opwekking. Dit lezen we ook terug in het visiedocument 'Verduurzaming gemeentelijk vastgoed Apeldoorn 2.0'. Verder komt 100% van de elektriciteit uit Nederlandse hernieuwbare energiebronnen, met transparantie over de oorsprong van deze energie, zoals wind of zon. Daarnaast worden broeikasgassen van fossiel gas volledig gecompenseerd door bosaanplant.

In het actieplan 2025 van het Programma Energietransitie 2023-2030 (hfdst.5: Het goede voorbeeld) is onder meer opgenomen dat uiterlijk in 2035 het werkelijk gebouw- en gebruikgebonden energieverbruik van onze gebouwportefeuille, over een geheel jaar genomen, per saldo met 60% is verminderd t.o.v. 2022. De gebouwen die we dan ingrijpend duurzaam hebben gerenoveerd, hebben we dan zo mogelijk ook aardgasvrij gemaakt. Uiterlijk in 2050 is het werkelijk gebouw- en gebruikgebonden energieverbruik van onze gebouwportefeuille, over een geheel jaar genomen, per saldo '0' en zijn al onze gebouwen aardgasvrij (Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed 2.0).

In 2024 werd een pilot gestart met het zelfleveringsmodel, waarbij een aantal panden uit het contract met Vattenfall zijn gehaald. Een drietal panden van Accres en één pand van de gemeente Apeldoorn (gemeentewerf Noord). Alle panden zijn meer energieleverende dan -verbruikende panden (elektra), waardoor in dit eerste jaar besloten is om nog een verbruikend pand van de gemeente toe te voegen. Hierdoor ontstaat een betere balans in de energie-inkoop. Het platform dat dit voor ons organiseert is van AGEM, de Achterhoekse Groene Energie Maatschappij.

Er is besloten de pilot met een jaar te verlengen, om meer te kunnen ervaren wat het voordeel van het zelfleveringsmodel is. Het is een soort intern salderen, ook voor grootverbruikaansluitingen. Daarnaast zijn er onder meer nog keuzes te maken inzake interne tarieven en/of het inzetten van een accu. De gemeentewerf levert op vele momenten in het jaar energie terug aan het net, waar we voor moeten betalen. Door gelijktijdig energie in te kopen op deze markt met een pand dat energie verbruikt, kunnen we de opgewekte energie van de gemeentewerf gebruiken voor deze andere locatie(s). Een mooie stap om zoveel mogelijk van onze eigen opgewekte energie ook zelf te gebruiken.

Voor eerdere voorbeelden en de algemene uitgangspunten van de productgroep Energievoorziening wordt verwezen naar het Actieplan MVOI 2024. Projecten en activiteiten die voor 2025 op de planning staan zijn:

1. We onderzoeken of het interessant is om een accu aan te schaffen voor sporthal Matenpark
2. We vernieuwen de warmte-koudeopslag van het stadhuis
3. (Overweging) verlenging Zelfleveringsmodel (lokaal opgewekte energie lokaal gebruiken)
4. Ledverlichting werkgebouw Zuid

4.7. Inhuur en adviesdiensten

Omdat veel diensten omtrent advies en inhuur van personeel al werden geborgd in raamcontracten, zijn er voor 2025 (nog) geen specifieke aanbestedingen te benoemen. Daarom is er voor gekozen hier de standaard gunningseisen bij aanbestedingen op te nemen.

Als Gemeente Apeldoorn streven we naar diversiteit en inclusie in ons personeelsbestand. We willen een afspiegeling zijn van de (Apeldoornse) samenleving om te zorgen voor een goede dienstverlening naar onze inwoners. Ook van de partijen waarbij we inhuren verwachten wij dat ze aandacht hebben voor gelijke kansen en voor diversiteit en inclusie in hun personeelsbestand. Daarom nemen we in aanbestedingen op het vlak van inhuur en adviesdiensten standaard een gunningseis voor diversiteit en inclusie op (let op: dit geldt niet voor DAS procedures).

Bij 'kleinere' aanbestedingen opnemen als gunningseis:

Als Gemeente Apeldoorn streven we naar diversiteit en inclusie in ons personeelsbestand. We willen een afspiegeling zijn van de (Apeldoornse) samenleving om te zorgen voor een goede dienstverlening naar onze inwoners. We streven naar een wervings- en selectieproces dat gelijke kansen biedt, waarbij de kracht van verschillende perspectieven wordt erkend en gewaardeerd.

1. Hebben jullie beleid op het vlak van diversiteit en inclusie? Zo ja, hoe ziet dat beleid er uit?

Bij 'grotere' aanbestedingen opnemen als gunningseis: (zoals inhuur t/m schaal 9)

Als Gemeente Apeldoorn streven we naar diversiteit en inclusie in ons personeelsbestand. We willen een afspiegeling zijn van de (Apeldoornse) samenleving om te zorgen voor een goede dienstverlening naar onze inwoners. We streven naar een wervings- en selectieproces dat gelijke kansen biedt, waarbij de kracht van verschillende perspectieven wordt erkend en gewaardeerd.

1. Hoe waarborgt uw organisatie gelijke kansen en inclusie bij het werven en selecteren van uitzendkrachten en kunt u specifieke maatregelen delen die gericht zijn op het bevorderen van diversiteit binnen uw personeelsbestand?
2. Hoe integreert uw wervingsbeleid inclusieve praktijken om diversiteit te bevorderen en kunt u voorbeelden geven waarin dit beleid succesvol heeft bijgedragen aan inclusie en diversiteit?
3. Op welke manier voorziet uw organisatie in training en bewustwordingsinitiatieven om diversiteit te bevorderen en vooroordelen te verminderen en welke concrete resultaten heeft uw organisatie behaald door middel van dergelijke initiatieven?
4. Hoe monitort en evalueert uw organisatie de effectiviteit van inclusieve praktijken in het wervingsproces en welke meetbare resultaten gebruikt u om het succes op het gebied van inclusie en diversiteit te beoordelen?
5. Op welke manier betreft uw organisatie diverse gemeenschappen bij het wervingsproces en kunt u voorbeelden delen van succesvolle samenwerkingen die hebben bijgedragen aan inclusie en diversiteit in eerdere opdrachten?

5. Borging, planning en evaluatie

Tot slot worden hierna de aanpak voor borging van MVOI in de organisatie, de jaarlijkse planning, de wijze van evaluatie (stappen 5 t/m 7) en de uitgangspunten voor de volgende actieplannen toegelicht.

Borging (stap 5)

In deze stap wordt de praktijk van MVOI geborgd in onze organisatie. Het borgen van een werkwijze vraagt om een combinatie van heldere communicatie, procesintegratie, kennisontwikkeling, monitoring en culturele verankering. Door het MVOI-proces goed te documenteren, te integreren in systemen en beleid, en continu feedback op te halen, zorgt de organisatie ervoor dat de werkwijze niet alleen wordt ingevoerd, maar ook op lange termijn effectief wordt toegepast.

Tijdens het hele proces is samenwerking en communicatie met opdrachtgevers, inkoopadviseurs, beleidsmedewerkers en contractmanagers essentieel. Regelmatige overleggen en afstemming helpen bij het creëren van draagvlak en zorgen dat MVOI-doelstellingen effectief worden geïntegreerd in aanbestedingen. Door deze stappen te volgen, draagt de coördinator MVOI bij aan het behalen van duurzame en maatschappelijke doelen binnen de organisatie, in lijn met de richtlijnen van het Nationaal Plan MVI 2021-2025 en het Manifest MVOI 2022-2025.

Door het MVOI-werkproces in de PDCA-cyclus te plaatsen, wordt systematisch gewerkt aan verbetering van maatschappelijk verantwoorde inkoop(processen) binnen de organisatie. Borging vindt zodoende plaats door onder meer:

- Kennisopbouw, beleidsontwikkeling, stakeholderanalyses, doelstellingen, actieplan (Plan).
- Communicatie, training, kennisdeling, intranet(pagina), procesverbetering (Do).
- Monitoring voortgang, evaluatie en rapportage (Check).
- Analyse feedback, bijsturing en continue verbetering (Act).

De verschillende activiteiten die bijdragen aan borging van MVOI in de organisatie zijn opgenomen in de jaarplanning voor 2025.

Jaarplanning (stap 6)

Jaarlijks wordt een planning opgesteld met per kwartaal de acties voor het nieuwe jaar. De jaarplanning volgt de PDCA-cyclus en geeft gedetailleerd de activiteiten weer met betrekking tot onderwerpen als kennisontwikkeling en -deling, informatiebronnen, stakeholdergesprekken, planning actieplan, borging MVOI, communicatie, processen, monitoring, rapportage, evaluatie en verbeteren. Deze planning wordt opgesteld door de coördinator MVOI en is belegd binnen team Inkoop.

Evaluatie (stap 7)

Deze laatste stap gaat in op de evaluatie: zijn de gestelde doelen behaald? De evaluatiefase is een cruciaal moment om te reflecteren op de voortgang en impact van het Actieplan MVOI. Voor 2024 werden door opdrachtgevers 35 kansrijke projecten en aanbestedingen aangedragen waarin zij hebben gestreefd naar een hogere duurzaamheidsimpact dan op het basisniveau. In 2025 wordt de MVOI-rapportage over 2024 gepresenteerd (Rapportage & Evaluatie MVOI 2024), waarin we terugblikken op deze trajecten en waarin we onder meer enkele aansprekende successen delen.

Deze rapportage over 2024 wordt ondersteund door data uit de evaluatietool 'MVIzet', waarbij met behulp van een aantal grafieken inzicht wordt gegeven in de toepassing van de zes MVOI-thema's binnen de in 2024 gegunde aanbestedingen. Let wel, het gaat er hier dan om in welke mate de verschillende thema's zijn meegenomen in de uitvraag. Deze data geeft geen inzicht in de daadwerkelijke impact die gedurende de looptijd van de (raam)overeenkomst wordt bereikt. Naast het delen van aansprekende successen besteden we aandacht aan verbeterpunten, zodat we onze werkwijze blijven aanscherpen.

Data die informatie verschaft over de gerealiseerde impact (zoals CO2-reductie) zal pas door middel van monitoring/meting, en gericht en intensief contractmanagement, gegenereerd kunnen worden. Hier

ligt een belangrijke taak voor de contractmanagers (in rol of functie). Evalueren en rapporteren door 'dedicated' contractmanagement is essentieel om onze strategie te toetsen, bij te sturen waar nodig, en transparant verantwoording af te leggen over de bijdrage van de gemeente aan maatschappelijke en duurzame doelen.

Uitgangspunten volgend actieplan

Voor ieder volgend actieplan zal worden volstaan met een korte introductie en het benoemen van de herzieningen in de stappen 1 t/m 3 en 5 t/m 7, mochten die uit de evaluaties met de opdrachtgevers voortkomen. Voor de vierde stap van het actieplan (huidig hoofdstuk 4) geldt dat er jaarlijks in Q1 vanuit de aanbestedingskalender per productgroep een nieuw overzicht van kansrijke aanbestedingen wordt opgeleverd.

Voor een efficiënte werkwijze wordt voorgesteld om vanaf 2026 de documenten 'Actieplan MVOI' en 'Rapportage & Evaluatie MVOI' jaarlijks eind Q1 in één document op te leveren waarbij voor de initiële uitgangspunten verwezen kan worden naar de documenten uit 2024 en 2025.